

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичного виховання і педагогіки спорту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

Олексій Жильцов

2023 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Основи здорового харчування

Спеціальності: 017 – Фізична культура і спорт

Освітнього рівня: перший бакалаврський

Освітньої програми: 017.00.02 Тренерська діяльність з обраного виду спорту

017.00.03 Фітнес та рекреація

Київ - 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Процес № <u>3564/23</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« »	20 <u>23</u> р.

Розробники:

Пітенко С. Л., старший викладач кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту.

Викладачі:

Пітенко С. Л., старший викладач кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту

Протокол від 30.08.2022 р. № 9

Завідувач кафедри _____ (Олена Ярмолук)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проектної групи)

_____.____.2022 р.

Гарант освітньої програми
(керівник проектної групи) _____ (Виноградов В.Є)
(підпис)

Гарант освітньої програми
(керівник проектної групи) _____ (Білецька В.В)

Робочу програму перевірено

_____.____.2022 р.

Заступник директора/декана _____ (Оксана Комоцька)
(підпис)

Пролонговано :

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	
Курс	4	
Семестр	7,8	
Кількість модулів	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	—	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни формування у студентів вміння і навички з організації системи оздоровчого харчування, способів збереження і зміцнення здоров'я, раціональної корекції складу тіла за допомогою здорового, раціонального харчування.

Завдання дисципліни

1. Ознайомити студентів з основами здорового харчування
2. Навчити студентів проводити аналіз раціонів харчування різних груп населення
3. Сформувати у студентів вміння і навички з організації системи контролю та корекції адаптаційних реакцій за допомогою здорового харчування

3. Результати навчання за дисципліною

1. Здобувач демонструє знання основ фізіології та біохімії харчування, раціонального харчування; теоретичних і практичних аспектів впливу харчування на стан здоров'я людей різних груп; властивостей окремих груп харчових продуктів та їх значення для зміцнення здоров'я;
2. Здобувач здатен з'ясувати актуальні проблеми сучасних напрямів в фізіології харчування та встановити їх зв'язок зі здоров'ям та працездатністю населення;

3. Здобувач здатен розраховувати фізіологічної потреби організму в харчових та біологічно активних речовинах, надавати обґрунтування енергетичної цінності та нутрієнтного складу раціону харчування, виявляти статус харчування організму та його порушень;
4. Здобувач демонструє вміння розробляти практичні рекомендації щодо організації раціонального харчування різних груп населення, оцінювати харчові продукти за гігієнічними показниками;

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№	п/п	Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин							
			усього	Лекцій	Практичних	Семинарських	Самостійної роботи	Модульній контроль	Семестровий контроль	
Змістовий модуль I										
Основи раціонального харчування										
1		Роль харчування у збереженні здоров'я людини	2		2		2			
2		Роль білків у харчуванні	6		2		2	4		
3		Роль жирів у харчуванні	6		2		2	4		
4		Роль вуглеводів у харчуванні	4		2		2	4		
5		Роль вітамінів у харчуванні.	4				2	4		
6		Роль мікроелементів у харчуванні.	4				2	4		
7		Роль води у харчуванні.	4				2	4		
8		Основи раціонального харчування	2				2			
9		Принципи раціонального харчування Піраміди харчування	8				4	4	4	
<i>Разом</i>			60		8	0	20	28	4	0
Змістовий модуль II										
Особливості корекція маси тіла										
10		Енергетика і інтенсивність метаболізму	2		2		4	6		
11		Метаболізм	4		2		4	6		
12		Контроль маси тіла	2		2		4	6		
13		Регуляція вживання їжі і запасання енергії Порушення харчування	4		2		4	6		
14		Корекція маси тіла Дієти Дієтичні препарати і пристрої Харчові добавки	8				4	4	4	
<i>Разом</i>			60		8	0	20	28	4	0
<i>Разом за навчальним планом</i>			120		16	0	40	56	8	0

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СЕМЕСТР 5

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ОСНОВИ РАЦІОНАЛЬНОГО ХАРЧУВАННЯ

Лекція 1. Роль харчування у збереженні здоров'я людини Основні поживні речовини – 2 години.

Предмет, задачі дисципліни. Роль харчування для забезпечення фізичного та психічного здоров'я людини. Харчування як профілактика лікування хвороб. Соціально-економічні аспекти забезпечення людини повноцінними збалансованими продуктами харчування. Поняття збалансованості і повноцінності, адекватність харчового раціону. Класи харчових речовин. Роль білків, жирів, вуглеводів, вітамінів, мікроелементів та води у харчуванні. Склад, класифікація, біологічні функції, джерела надходження до організму, потреби, дієтичні стандарти вживання нутрієнтів.

Основні питання / ключові слова: Харчування, раціональне харчування, здоров'я, білки, жири, вуглеводи, вітаміни, мікроелементи, вода, нутрієнти.

Семінар 1. Роль білків у харчуванні – 2 години.

Основні питання / ключові слова: Вміст білків в окремих тканинах організму, Склад білків, Класифікація білків, Біологічні функції білків, Джерела надходження білків до організму, Переварювання білків, Потреби білків, Дієтичні стандарти вживання білків, Ризик надлишкового вживання білків

Рекомендована література:

1. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лакно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.

Семінар 2. Роль жирів у харчуванні – 2 години.

Основні питання / ключові слова: Вміст жирів в окремих тканинах організму, Склад жирів, Класифікація жирів, Біологічні функції жирів, Джерела надходження жирів до організму, Переварювання жирів, Потреби жирів, Дієтичні стандарти вживання жирів, Ризик надлишкового вживання жирів

Рекомендована література:

1. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лохно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.

Семінар 3. Роль вуглеводів у харчуванні – 2 години.

Основні питання / ключові слова: Вміст вуглеводів в окремих тканинах організму, Склад вуглеводів, Класифікація вуглеводів Біологічні функції вуглеводів, Джерела надходження вуглеводів до організму Переварювання вуглеводів, Потреби вуглеводів, Дієтичні стандарти вживання вуглеводів, Ризик надлишкового вживання вуглеводів

Рекомендована література:

2. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лохно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.

Семінар 4. Роль вітамінів у харчуванні – 2 години.

Основні питання / ключові слова: Вміст вітамінів в окремих тканинах організму, Класифікація вітамінів, Біологічні функції вітамінів, Джерела надходження вітамінів до організму вітамінів, Переварювання вітамінів, Потреби у вітамінах, Дієтичні стандарти вживання вітамінів, Ризик надлишкового вживання вітамінів

Рекомендована література:

1. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лохно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.

Семінар 5. Роль мікроелементів у харчуванні – 2 години.

Основні питання / ключові слова: Вміст мікроелементів в окремих тканинах організму, Класифікація мікроелементів, Біологічні функції мікроелементів, Джерела надходження мікроелементів до організму, Переварювання мікроелементів, Дієтичні стандарти вживання: мікроелементів

Ризик надлишкового вживання мікроелементів

Рекомендована література:

2. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лохно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.

Семінар 6. Роль води у харчуванні – 2 години.

Основні питання / ключові слова: Вміст води в окремих тканинах організму, Біологічні функції води. Джерела надходження води до організму

Харчові дози, що рекомендуються, Дієтичні стандарти вживання води

Ризик надлишкового вживання води.

Рекомендована література:

1. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лохно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.

Лекція 2. Основи раціонального харчування – 2 години.

Принципи раціонального харчування. Основні фізіологічні принципи складання харчових раціонів. Співвідношення основних поживних речовин, що рекомендується, для населення. Піраміди харчування.

Основні поняття теми: Раціональне харчування, харчовий раціон, поживні речовини, піраміди харчування.

Семінар 7. Принципи раціонального харчування Піраміди харчування – 2 години.

Основні питання / ключові слова: Принципи раціонального харчування

Основні фізіологічні принципи складання харчових раціонів, Співвідношення

основних поживних речовин, що рекомендується, для населення, Піраміди хачування.

Рекомендована література:

1. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лохно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЯ МАСИ ТІЛА

Лекція 3. Енергетика і інтенсивність метаболізму – 2 години.

Анаболізм катаболізм. Визначення інтенсивності метаболізму. Одиниці виміру витрати енергії. Чинники, що впливають на витрати енергії

Основні поняття теми: Анаболізм, катаболізм, метаболізм, калорія, Ват, Мет, енергія.

Семінар 8. Метаболізм – 2 години.

Основні питання / ключові слова: Анаболізм катаболізм, Визначення інтенсивності метаболізму, Одиниці виміру витрати енергії, Чинники, що впливають на витрати енергії

Рекомендована література:

3. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лохно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.

Лекція 4. Контроль маси тіла. – 2 години.

Регуляція вживання їжі і запасання енергії, Порушення харчування, Невротична анорексія, булімія, Порушення, пов'язане з переїданням, Голодування, Ожиріння, Корекція маси тіла, Збільшення маси тіла, Зниження маси тіла, Дієти, Дієтичні препарати і пристрої, Харчові добавки.

Основні поняття теми: Харчування, анорексія, булімія, переїдання, голодування, ожиріння, корекція складу тіла, дієта, харчові добавки.

Семінар 9. Регуляція вживання їжі і запасання енергії. Порушення хачування. – 2 години.

Основні питання / ключові слова: Регуляція вживання їжі і запасання енергії, Порушення хачування, Невротична анорексія, булімія, Порушення, пов'язане з переїданням, Голодування, Ожиріння

Рекомендована література:

1. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лахно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.

Семінар 10. Корекція маси тіла. Дієти Дієтичні препарати і пристрої Харчові добавки – 2 години.

Основні питання / ключові слова: Корекція маси тіла, Збільшення маси тіла, Зниження маси тіла, Дієти, Дієтичні препарати і пристрої, Харчові добавки

Рекомендована література:

1. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лахно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
Відвідування семінарських	1	10	10	10	10
Відвідування практичних занять					
Робота на семінарському занятті	10	10	100	10	100
Робота на практичному занятті					
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)					
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	5	25
Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50
Виконання ІНДЗ					
Разом			199		189
Максимальна кількість балів : 388					
Розрахунок коефіцієнта : $388 / 100 = 3,88$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль, теми курсу	Бали	
Змістовий модуль I Основи раціонального харчування		
Роль білків у харчуванні (4 год.)	5	
Роль жирів у харчуванні (4 год.)	5	
Роль вуглеводів у харчуванні (4 год.)	5	
Роль вітамінів у харчуванні. (4 год.)	5	
Роль мікроелементів у харчуванні. (4 год.)	5	
Роль води у харчуванні (4 год.)	5	
Принципи раціонального харчування. Піраміди харчування. (4 год.)	5	
Змістовий модуль II Особливості корекція маси тіла		
Енергетика і інтенсивність метаболізму (6 год)	5	
Метаболізм (6 год.)	5	
Контроль маси тіла (6 год)	5	
Регуляція вживання їжі і запасання енергії Порушення харчування (6 год.)	5	
Корекція маси тіла Дієти Дієтичні препарати і пристрої Харчові добавки (4 год.)	5	
Разом: 56 годин		Разом: 60 балів

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — модульне письмове тестування.

Критерії оцінювання модульного письмове тестування:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	24 - 25
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	21 - 23
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	18 – 20
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	13 – 17
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	10 -13
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	6 – 9
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-5

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — залік.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Не передбачено.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	90-100
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	82-89
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	75-81
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	69-74
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	60-68
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	35-59
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-34

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год., лекції –16 год., семінарські заняття – 40 год., самостійна робота – 56 год., модульний контроль – 8 год.

Модулі	Змістовий модуль I									Змістовий модуль II				
Назва модуля	Основи раціонального харчування									Засоби корекції маси тіла				
Лекції	1	2	3	4						5	6	7	8	
Теми лекцій	Роль харчування у збереженні здоров'я людини	Роль білків у харчуванні	Роль жирів у харчуванні	Роль вуглеводів у харчуванні						Енергетика і інтенсивність метаболізму	Метаболізм	Контроль маси тіла	Регуляція вживання їжі і запасання енергії. Порушення харчування	
Відвідування лекцій	1	1	1	1						1	1	1	1	
Семінари	1	2	3	4	5	6	7	8	9-10	11-12	13-14	15-16	17-18	19-20
Теми семінарських занять	Роль харчування у збереженні здоров'я людини	Роль білків у харчуванні	Роль жирів у харчуванні	Роль вуглеводів у харчуванні	Роль вітамінів у харчуванні	Роль мікроелементів у харчуванні	Роль води у харчуванні	Основи раціонального харчування	Принципи раціонального харчування. Піраміди харчування	Енергетика і інтенсивність метаболізму	Метаболізм	Контроль маси тіла	Регуляція вживання їжі і запасання енергії. Порушення харчування	Корекція маси тіла. Дієти. Дієтичні препарати і пристрої. Харчові добавки
Відвідування семінарів, бали	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	20

Робота на семінарах, бали	10	10	10	10	10	10	10	10	10	20	20	20	20	20	20
Самостійна робота, бали		5	5	5	5	5	5		5	5	5	5	5	5	5
МК	25+25									25+25					
Підсумковий контроль	Залік														

$$388 : 100 = 3,88 \text{ балів}$$

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Бомба М.Я. Оздоровче харчування: навч. посіб.; тлумачний українсько-англійський словник / М.Я. Бомба, Л.Я. Івашків, А.Є. Шах, Ю.О. Матвіїв-Лозинська, У.Б. Лотоцька-Дудик. - Львів : Ліга-Прес, 2016. - 130 с.
2. Гаубер-Швенк, Габі. Харчування : пер. з нім. / Габі Гаубер-Швенк, Міхаель Швенк; Пер. В. І. Лохно; Наук. ред. перекладу В. Г. Передерій, Ю. Г. Григоров; Худож. Йорг Майр.– К. : Знання-Прес, 2004.– 183 с. : іл.
3. Карпенко П.О. Основи раціонального і лікувального харчування : [навч. посіб.] / П.О. Карпенко, С.М. Пересічна, І.М. Грищенко [та ін.]; за заг. ред. П.О. Карпенка. - К. : КНТЕУ, 2011. -504 с.

Додаткові:

1. Нестерова Т.В., Сердюк М.Г., Пітенко С.Л. Особливості харчування кваліфікованих спортсменок в художній гімнастиці Третя всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Фізична культура, спорт та фізична реабілітація в сучасному суспільстві», 13-14 травня 2010 р.